

Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені
Степана Шевчука

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

До кваліфікаційної роботи ОС Бакалавр

На тему: «**ВИТОКИ**»

(художня кераміка, декоративна композиція)

Виконала: здобувачка вищої освіти

Касаткіна Марія Мирославівна

ОС бакалавр

Спеціальності 023 Образотворче

мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація

Керівник: доц. Власюк Олена

Рецензент: Петро Подолець голова

Рівненської обласної організації

Національної спілки художників

України

Рівне – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ВИТОКИ ТВОРЧОСТІ: ФІЛОСОФСЬКЕ ТА МИСТЕЦЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ.....	
1.1. Мистецтво як засіб самопізнання і духовного розвитку.....	7
1.2. Художній образ Пегаса в історії мистецтва	10
2. ХУДОЖНЯ КОНЦЕПЦІЯ ТА ОБРАЗНЕ ВИРІШЕННЯ КОМПОЗИЦІЇ «ВИТОКИ»...	
2.1. Зв'язок із творчістю Ярослава Марчука та його вплив на авторку	
2.2. Ідея та творче обґрунтування декоративної композиції «Витоки».....	
3. ТВОРЧИЙ ПРОЦЕС І РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТУ.....	
3.1. Підготовчий етап: розробка ескізів та композиційних варіантів.....	
3.2. Основні технологічні етапи створення керамічної композиції.....	
3.3 Фінальне опрацювання, аналіз витрат і формування собівартості проекту.....	
ВИСНОВКИ.....	15
ЛІТЕРАТУРА.....	15
ДОДАТКИ.....	15

АНОТАЦІЯ

Касаткіна Марія, здобувачка вищої освіти 4-го курсу спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», художньо-педагогічний факультет, Рівненський державний гуманітарний університет.

«**Витоки**» (декоративна композиція, кераміка) – кваліфікаційна робота (творча робота в матеріалі, проект, пояснювальна записка).

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня “бакалавр” за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». – Рівне, РДГУ. – 2025 рік.

Науковий керівник – кандидатка педагогічних наук, доцентка **Олена Петрівна**.

У кваліфікаційній роботі розглядається взаємозв’язок мистецтва як засобу самовираження та пізнання світу. Проект «Витоки» відображає ідею формування митця через його джерела натхнення.

Практична частина роботи включає розробку ескізів, аналіз композиційних рішень і технологічні етапи створення керамічної форми. Використані прийоми пластичної виразності, глазурування та оздоблення сприяють глибшому розкриттю образного змісту.

Ключові слова: *мистецтво, творчість, символіка, кераміка, поезія, натхнення, Пегас.*

ANNOTATION

Kasatkina Maria, 4th year student of higher education, specialty 023 «Fine arts, decorative arts, restoration», Faculty of Arts and Pedagogy, Rivne State Humanitarian University.

«**Origins**» (decorative composition, ceramics) – qualification work (creative work in the material, project, explanatory note).

Qualification work for the degree of “bachelor” in specialty 023 «Fine arts, decorative arts, restoration». – Rivne, RDHU. – 2025.

Scientific supervisor – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor **Olena Petrivna**.

This qualification work explores the interconnection between art as a means of self-expression and the understanding of the world. The “Origins” project reflects the idea of an artist’s formation through their sources of inspiration.

The practical part of the work includes the development of sketches, analysis of compositional solutions, and technological stages of ceramic form creation. Techniques of plastic expressiveness, glazing, and decoration are applied to deepen the artistic concept.

Keywords: *art, creativity, symbolism, ceramics, poetry, inspiration, Pegasus.*

ВСТУП

У своїй кваліфікаційній роботі я досліджую тему «Витоки», що символізує процес пізнання життя через мистецтво та поезію. Мистецтво завжди відіграло важливу роль у розвитку духовності людини. Воно може викликати у нас емоції, які допомагають нам відкривати наш внутрішній світ, вчить нас бачити світ по-новому, відкриває перед нами нові можливості та надихає нас до самовираження. Ми можемо з впевненістю сказати, що мистецтво є засобом самопізнання та самовираження. Воно допомагає нам зрозуміти свої власні почуття та емоції, надаючи нам можливість виразити їх у творчій формі. Основною ідеєю для створення декоративної композиції стала творчість мого дідуся, Ярослава Марчука, яка глибоко вплинула на мене та моє художнє бачення.

Центральним художнім образом твоєї роботи є Пегас – символ натхнення, творчості та свободи. Він виринає з хвиль, що символізує неперервний плін життя та силу мистецтва, яке допомагає людині знаходити власні витoki. Пегас символізує безмежну природу творчості та уяви, саме він уособлює мого дідуся. Він надихає мислити нестандартно й підходити до викликів із відкритим розумом. Історія народження Пегаса з крові Медузи ілюструє трансформацію та оновлення.

Актуальність теми. У світі, де дедалі більше людей відчують соціальну ізоляцію та емоційні проблеми, мистецтво може стати важливим інструментом для покращення нашого духовного благополуччя. Воно об'єднує нас, надихає нас та надає можливість кожному виразити себе унікальним чином. Отже, можна сказати, що мистецтво відіграє важливу роль у розвитку духовності людини, допомагаючи нам осмислити світ навколо, розкрити свій внутрішній потенціал та знайти гармонію з собою та оточуючими нас людьми.

Мета роботи – створення декоративної композиції в матеріалі, що передає ідею «Витоків» як творчого та життєвого процесу, використовуючи художню символіку та керамічні техніки.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

- дослідити символіку Пегаса в історії мистецтва та літератури;
- проаналізувати взаємозв'язок мистецтва у розкритті теми духовних пошуків;
- розробити ескізи та композиційне рішення декоративної композиції;
- обрати відповідні матеріали та техніки для створення роботи в кераміці;
- реалізувати проект, використовуючи традиційні та сучасні методи керамічного мистецтва.

У процесі роботи застосовувалися такі **методи**

- теоретичний аналіз – вивчення мистецтвознавчих джерел, дослідження символіки в мистецтві;
- порівняльний метод – аналіз зображень Пегаса в різних культурах та їх художнього трактування;
- експериментальний метод – пошук оптимальних матеріалів та технологій для реалізації композиції в кераміці;
- практичний метод – виконання декоративної композиції відповідно до розробленого концепту.

Таким чином, дослідження витоків творчості через філософське та мистецьке осмислення, а також реалізація цих ідей у керамічній композиції, дозволяє не лише поглибити розуміння ролі мистецтва в житті людини, а й продемонструвати безперервність творчого процесу, його зв'язок із традиціями та сучасними тенденціями.

1. ВИТОКИ ТВОРЧОСТІ: ФІЛОСОФСЬКЕ ТА МИСТЕЦЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ

1.1 Мистецтво як засіб самопізнання і духовного розвитку

Мистецтво завжди було не лише способом вираження, але й глибоким засобом самопізнання і духовного розвитку людини. Воно дозволяє особистості зануритися у внутрішній світ, пізнати власні переживання, відкрити нові сенси та гармонізувати власне існування. Кожен митець, створюючи свої твори, проводить діалог не лише із суспільством, але й із самим собою, розкриваючи найпотаємніші аспекти душі. У процесі творчості відбувається внутрішня трансформація, адже саме мистецтво дає змогу висловити те, що важко передати словами, створюючи мости між свідомим і підсвідомим, раціональним і емоційним. Воно є своєрідним дзеркалом, у якому людина може побачити власну сутність, досягнути своїх страхів, надій та мрій. Мистецтво є не лише результатом інтелектуальної діяльності, а й засобом розвитку духовності, що спонукає до пошуку істини, розширення меж сприйняття світу та усвідомлення власної ролі у ньому. Через естетичні образи та символи воно відкриває двері до глибшого розуміння буття, допомагає усвідомити взаємозв'язок між людиною та Всесвітом, розкриває красу і гармонію, які є основою існування. Саме тому мистецтво залишається потужним інструментом самопізнання та духовного збагачення, що супроводжує людину протягом усього її життя.

Мистецтво є виразом нашої культури, історії та почуттів, що переказуються через різноманітні форми та види мистецтва, такі як живопис, скульптура, література, музика, танець. Це низка кроків, які художник проходить, щоб перетворити ідею чи емоцію на мистецький твір. Зазвичай усе починається з іскри натхнення, яка потім переходить у пошук ідей, ескізи, експерименти з різними техніками та матеріалами. У результаті з'являється завершений твір, що відображає бачення митця.

Під час роботи над своїми проектами художники досліджують власні думки, почуття та переживання. Це може допомогти їм виявити приховані аспекти своєї особистості, отримати нові інсайти та краще зрозуміти себе. Мистецтво дозволяє висловити емоції, які неможливо передати словами, допомагаючи людині глибше відчувати свою справжню сутність. Наші справжні переконання, таланти та глибокі схильності відкриваються через творчість. Прагнення стати собою та відкрити те, що відгукується в нас, є початком шляху митця. Усвідомлення того, що живить нашу унікальну природу та допомагає їй розквітати, є мистецтвом найвищого рівня.

Витоки творчості – це глибинне питання, яке поєднує філософське та мистецьке осмислення людського існування. Сам термін «витоки» означає першооснову, початок, джерело, з якого постає певне явище або процес. У контексті творчості він відображає не лише історичні чи біографічні передумови виникнення мистецьких ідей, а й глибинні філософські джерела натхнення, що кореняться в самій природі людської свідомості.

Творчість як феномен вивчалася багатьма мислителями, зокрема Платоном, який вважав її результатом божественного натхнення, та Аристотелем, котрий пов'язував її з наслідуванням природи. В епоху романтизму творчість розглядалася як прояв внутрішнього «я» людини, а екзистенціалісти вбачали в ній спосіб самоствердження та подолання абсурду буття. Отже, витоки творчості можна трактувати як синтез індивідуального досвіду, культурного контексту й метафізичних пошуків.

З філософської точки зору творчість є способом досягнення світу та його перетворення. Гегель визначав її як вияв Абсолютного духу, а Ніцше підкреслював її зв'язок із волею до влади. Сучасні дослідження розглядають творчий процес як діалог між раціональним і несвідомим, логікою та інтуїцією, що відображає складність людської природи.

Мистецтво є одним із головних проявів творчості, і його витоки можна знайти як у глибоко особистих переживаннях митця, так і у впливі історичних подій, соціальних змін та культурних традицій. Синтезуючи

різні підходи, можна сказати, що витoki творчості – це не лише конкретні події або ідеї, а й вічний пошук істини, краси та гармонії у світі, який постійно змінюється.

Багато митців сприймають свою творчість як духовну подорож. Мить приходить до митця, часто пізно в кар'єрі, після постійних досліджень та експериментів, коли робота стає насиченою його сутністю. Наприклад, Вінсент ван Гог використовував живопис, щоб передати свої емоційні й духовні переживання, передаючи внутрішню боротьбу та надію через кольори і мазки. Так само Фріда Кало в своїх роботах досліджувала особистість та біль, перетворюючи свої картини на віддзеркалення власної душі. Уолт Уїтмен був невідомим письменником і журналістом, який писав непримітні прозові твори, поки не відбулося пробудження, що дало початок неперевершеній епічній поемі «Листя трави». І елегантні, наповнені тишею, кольорові полотна Марка Ротко з'явилися після десятиліть непримітних робіт, натхнених його зацікавленістю міфами давнини. Витончені “вирізки” Матісса та унікальні лінійні малюнки Пікассо з'явилися лише після довгих років кропіткої роботи та бурхливих експериментів. У літературі, як і в живописі, простота часто настає після значних страждань.

Ці художники, як і багато інших, сприймали творчий процес як спосіб встановити зв'язок із чимось більшим, ніж вони самі. Для них мистецтво було шляхом до духовного просвітлення та самореалізації.

Відповіді завжди всередині нас. Голос істинного вчителя всередині відокремлений від нас лише найтоншою завісою, але для більшості з нас проникнення за неї — це завдання всього життя. У суспільстві, яке цінує матеріалізм та раціональне мислення, багато митців прагнуть зберегти творчість як оазу чистоти та цілісності.

1.2. Художній образ Пегаса в історії мистецтва

Якщо мистецтво є шляхом до самопізнання та духовного розвитку, то Пегас — це крилатий провідник у цьому польоті, уособлення натхнення, що поєднує в собі свободу та силу уяви.

Пегас є однією з визначних постатей грецької міфології, часто пов'язаною з Музами — богинями мистецтв і наук. Згідно з міфом, він з'явився з шиї Медузи, коли її вбив герой Персей. Пегас зазвичай зображується як істота великої сили й краси, що символізує поетичне натхнення та політ душі. У давній літературі Пегас з'являється у різних творах, зокрема в «Теогонії» Гесіода, де він служить Музам. Художники античності часто зображували його на кераміці та в скульптурі, наголошуючи на його божественній природі. Згодом Пегас став символом мистецтва, уособлюючи ідею, що натхнення здатне підносити людський дух. З плином часу образ Пегаса трансформувався, зберігаючи свої міфологічні корені, але водночас адаптуючись до сучасних тем. Сьогодні Пегас часто зображується у найрізноманітніших варіаціях, відображаючи сучасні цінності та художні вираження.

Вираз «осідлати Пегаса» означає знайти творче натхнення або почати писати поезію. Художники різних напрямків використовують його образ, щоб передати теми творчості, свободи та піднесення. Його зображення часто асоціюється з ідеєю виходу за межі обмежень і прагнення до мистецького самовираження.

Окрилений образ Пегаса у світовому мистецтві став потужним символом творчості, свободи та духовного піднесення. Від античності до сучасності художники різних напрямків зверталися до цього міфологічного коня, щоб передати ідею виходу за межі звичного, прагнення до висот мистецтва та натхнення. У античному мистецтві Пегас з'являється на вазописах і мозаїках, символізуючи божественний дар поетам і мислителям. Його пов'язували з музами та Аполлоном, що підкреслювало його роль як посередника між земним і небесним світом.

У добу Відродження художники, такі як Боттічеллі й Пуссен, використовували образ Пегаса в алегоричних композиціях, що прославляли силу уяви та божественне натхнення. Цей міфічний кінь нерідко з'являвся в сценах, де він супроводжував поетів чи богів, втілюючи ідею містичного піднесення через мистецтво. Барокові митці розширили цю символіку, зображуючи його у динамічних композиціях, які підкреслювали рух, емоційність і драматизм творчого процесу.

Романтики XIX століття бачили в Пегасі втілення творчої свободи, протесту проти обмежень та натхнення, що виходить за межі реальності. Франсіско Гойя, Ежен Делакруа й інші майстри того часу надавали його образу емоційної глибини, зображуючи його як могутню, пристрасну силу, що веде митця до нових горизонтів. У символізмі та модернізмі Пегас стає метафорою божественного пошуку, духовного пориву, що долає земне тяжіння. Сальвадор Далі та Марк Шагал, створюючи свої сюрреалістичні світи, використовували його для зображення мрійливих, фантастичних просторів, де немає меж для творчого злету.

У сучасному мистецтві Пегас залишається актуальним образом, з'являючись у живописі, графіці та навіть цифровому артi. Він уособлює нескінченну силу уяви, натхнення та внутрішню свободу творця, нагадуючи, що мистецтво здатне підняти людину над буденністю і відкрити їй нові, безмежні світи. Олексій Сай, відомий своїми «Excel-артами», створює цифрові композиції, де поєднує буденні офісні елементи з фантастичними образами, серед яких можна зустріти і Пегаса. Його роботи підкреслюють контраст між рутинною реальністю та світом творчої уяви.

Серед міжнародних митців, які звертаються до образу Пегаса, можна відзначити американського художника Пітера Морана, який у своїх цифрових ілюстраціях поєднує класичні міфологічні сюжети з сучасними візуальними техніками, надаючи Пегасу нового звучання в контексті сучасного мистецтва.

Таким чином, образ Пегаса залишається актуальним у сучасному мистецтві, надихаючи художників на пошуки нових форм вираження, що поєднують традицію та інновації, реальність та фантазію.

2. ХУДОЖНЯ КОНЦЕПЦІЯ ТА ОБРАЗНЕ ВИРІШЕННЯ КОМПОЗИЦІЇ «ВИТОКИ»

2.1. Зв'язок із творчістю Ярослава Марчука та його вплив на авторку

Моє захоплення мистецтвом бере початок із дитинства і тісно пов'язане з постаттю мого дідуся — Ярослава Миколайовича Марчука (1952 р.н.), знаного українського живописця, реставратора, члена Національної спілки художників України. Його творчість і життєва позиція стали для мене не просто прикладом, а своєрідним орієнтиром у пізнанні світу, себе та суті мистецтва. Ще змалку дідусь виховував в мені любов до природи, спостережливість і повагу до рідної землі. Його вміння бачити красу у звичайному, підмічати деталі і передавати настрій через колір та форму справили на мене сильне враження. Дідусь є тією людиною, яка завжди щось творила — і не тому, що це була його професія, а тому, що без творчості він не уявляв життя. Це стало для мене ключовим розумінням: справжнє мистецтво — це спосіб буття, спосіб мислення і глибокого відчуття світу. Його художня практика охоплює різноманітні жанри та техніки: станковий живопис, монументально-декоративне мистецтво, реставрація пам'яток архітектури, мозаїки, розписи.

Особливе місце у його творчості займають пейзажі — монументальні й камерні, які вражають глибиною, кольоровою насиченістю та любов'ю до рідної землі. Особливо мені подобаються такі роботи як:

Також роботи, — «День щасливих спогадів», «Солунські брати», «Реставрація», розпис «Серпень над Поліссям» — усі вони залишили в мені слід і сформували мій погляд на мистецтво.

Його творчість залишила слід не лише в історії українського мистецтва, а й буквально — у просторах навколо нас. Мене особливо надихає те, що навіть у нашому місті були створені його роботи у 1980-х

роках. Це, зокрема, «Острозька академія 16 ст.» (1985, Інститут удосконалення вчителів), «Свято Івана Купала» (1987, гуманітарний університет), «Морське дно» (1989, спорткомплекс об'єднання «Промтовари»), а також цикли «Земля Погориння» (залізничний вокзал, 1992).

Водночас мене завжди вражала його праця реставратора: його участь у відновленні таких визначних об'єктів, як Володимирський собор у Херсонесі, Одеський оперний театр, історико-культурний заповідник у Дубно, Запорізький (2000р.) і Донецький (2004р.) українські драматичні театри, свідчила про його глибоку повагу до історії, культури та спадщини. Це виховувало в мені розуміння відповідальності митця перед часом і людьми. Особливо це набуває актуального і болісного значення сьогодні, в умовах війни, коли українська культурна спадщина опинилася під загрозою знищення. Архітектурні пам'ятки — це не просто будівлі, це носії національного духу, свідки нашої минувшини, що передають наступним поколінням відчуття приналежності та самоповаги. Їх руйнування — це спроба стерти історичну пам'ять, позбавити нас культурного коріння. І тому збереження кожного храму, кожного розпису, кожної мозаїки сьогодні — це акт культурного спротиву ворогу, а також прояв нашої внутрішньої сили як народу.

Мій дідусь, Ярослав Марчук, й надалі активно творить: на сьогодні він вже випустив три поетичні збірки («Сонети», «Зелені свята», «Сто разів чому?») і працює над четвертою. Його невтомна праця, поєднання візуального мистецтва з поезією є джерелом натхнення та прикладом цілісної творчої особистості.

2.2. Ідея та творче обґрунтування декоративної композиції «Витоки»

Моя декоративно-просторова композиція «Витоки» є результатом глибоких роздумів про зв'язок поколінь, природу, натхнення та роль мистецтва у формуванні внутрішнього світу людини. Центром роботи є Пегас — міфологічна істота, що в різні історичні періоди уособлювала творчий злет, натхнення, а також зв'язок між земним і небесним. В моїй дипломній роботі Пегас постає не лише як образ із міфів, а як уособлення мого дідуся - митця, чий світогляд та мистецтво дали мені творчий імпульс. Через спостереження за його життєвим шляхом я навчилася цінувати процес, а не лише результат, шукати сенс у деталях і відчувати зв'язок між внутрішнім світом і тим що ми створюємо зовні.

У хвиль, із яких постає Пегас, також є своя символіка. Вони передають ідею постійного руху, змін, життєвого плину, у якому формується особистість. Це натяк на духовний ріст і трансформацію, яка відбувається під впливом мистецтва.

3. ТВОРЧИЙ ПРОЦЕС І РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТУ

3.1. Підготовчий етап: розробка ескізів та композиційних варіантів

Підготовчий етап створення дипломної роботи є надзвичайно важливим, оскільки саме на цьому етапі відбувається формування основної ідеї, візуального образу та загальної композиції майбутнього твору. Моя дипломна робота є керамічною скульптурою, тому початок підготовки полягав у створенні великої кількості ескізів, пошуку ідей та форм, які найкраще відповідали б задуму. Я перебрала чимало варіантів, експериментувала з образами, настроями та формами, поки не визначилася з тим, що саме хочу зобразити. Коли основна концепція роботи стала зрозумілою, я розпочала візуалізацію ідей у цифровому форматі, використовуючи графічний редактор Procreate. Робота з планшетом дозволила мені вільно змінювати пропорції, ракурси та кольорову гаму, що значно прискорило процес пошуку ідеального образу. Центральним елементом композиції я обрала Пегаса — символ натхнення, творчої сили та зв'язку з дідусем. Особливу увагу я приділила положенню фігури Пегаса у просторі, довго вагалася між різними ракурсами та позами. Врешті-решт я зупинилася на варіанті, який найкраще відображає ідею внутрішнього руху.

Після створення лінійно-конструктивного скетчу я визначилася з кольоровим вирішенням скульптури. Основними кольорами було обрано смарагдово-голубий та помаранчевий — вони символізують глибину, натхнення, енергію та тепло. Колірна палітра стала невід'ємною частиною образної мови роботи. Заключним етапом підготовки стало узгодження ескізу з моїм куратором — Оленою Петрівною. Ми спільно обговорили деталі, після чого я підготувала повноцінний проект з візуалізацією, який було представлено на передзахисті. Під час захисту я ознайомила комісію з концепцією роботи, ідеєю, символікою та композиційним рішенням, після чого розпочала практичну реалізацію проекту в матеріалі.

3.2. Основні технологічні етапи створення керамічної композиції

Процес створення моєї дипломної керамічної композиції складався з кількох технологічних етапів, кожен з яких вимагав уважності, точності та знання матеріалів.

На першому етапі я працювала зі звичайною гончарною (земляною) глиною для створення повноцінної пластичної моделі майбутньої скульптури. Ця модель допомогла сформувати точні пропорції та загальну форму. Для створення дрібних деталей, різьблення я використовувала дерев'яні стекі та спеціальні інструменти для кераміки. По завершенні цього етапу я задокументувала результат, зробивши фото з різних ракурсів(дот.)

Наступним етапом стало виготовлення гіпсової форми. Для цього я ретельно приготувала гіпсову масу, дотримуючись правильних пропорцій води й гіпсу, аби отримати оптимальну консистенцію для заливання. Поверхню моделі було змащено рідким милом, що полегшує процес зняття форми після застигання. Гіпсову форму було поділено на частини із замками для точного з'єднання при подальшому використанні. Після висихання форми я обережно дістала її частини, очистила та підготувала до формування фінального виробу.

Для створення остаточного варіанту скульптури я використовувала глину з додаванням шамотної маси, яка забезпечує кращу міцність і зменшує ризик тріщин при сушінні та випалі. Глину ретельно підготувала, промісила, після чого почала формувати виріб у гіпсовій формі. Після цього, форми було з'єднано і залишено на деякий час, аби глина "схопилася". Потім я обережно дістала заготовку з форми. Потім я доопрацювала форму вручну: додала об'єм, доліпила окремі елементи, зробила рельєфи та фактури, де це було потрібно. Важливим етапом стало повільне природне висихання форми, щоб уникнути

деформацій та тріщин. Після повного висихання поверхню було зачищено й відшліфовано.

Далі я перейшла до етапу художнього оздоблення та глазурування. Для декоративного розпису я використовувала ангоби — це рідка глина, пігментована природними оксидами, яка наноситься на сире або підсушене тіло виробу перед першим випалом. Ангоби дозволяють створити глибокі, матові кольори з природними переходами.

Завершальним етапом стало випалювання роботи в спеціальній керамічній печі. Випал відбувався за відповідною температурою (980–1000°C), що забезпечив надійність виробу та фіксацію нанесеного декоративного шару.

3.3 Фінальне опрацювання, аналіз витрат і формування собівартості проекту

Завершальним етапом реалізації моєї дипломної роботи стало фінальне опрацювання керамічної скульптури, декоративне оздоблення, перевірка цілісності форми, поверхні ангобів. Також я здійснила аналіз матеріальних витрат, які були необхідні для реалізації проекту. До переліку витрат увійшли:

Сировина	Використано в кг.	Ціна за 1 кг., в грн.	Сума в грн.
Очищена чистова глина	5	38,35 грн.	191,75
Шамот	2	25,27грн.	50,5
Ангоб теракот	0,2	133.87 грн.	26,7
Ангоб бірюзовий	0,3	886.61 грн.	265
Ангоб	0,1	878.12 грн.	87,8

коричневий			
Ангоб кремовий	0,2	913.09 грн.	182
Ангоб білий	0,1	949.05 грн.	94,9
Ангоб чорний	0,1	828.17 грн.	82,8
Полива	0,3	315 грн.	94,5

Кількість випалів	Витрачений час, в год.	Потужність, в кВт	Ціна за 1 кВт	Сума, в грн.
----------------------	---------------------------	----------------------	---------------	--------------

1	12	10	4,6	552
---	----	----	-----	-----

Отже, собівартість виробу становить: 1,628 грн

ВИСНОВКИ

Виконання дипломної роботи «Витоки» стало для мене глибоким особистим і професійним досвідом, у якому поєднались мистецьке осмислення, самопізнання та технічна майстерність. Головною метою стало створення керамічної скульптурної композиції, що відображає процес пізнання себе та світу через призму мистецтва, поезії та особистої історії. Кожен етап роботи — від концептуального задуму до фінального оздоблення — був наповнений не лише пошуком форми й символіки, а й глибоким емоційним залученням.

Центральним образом композиції є Пегас — міфологічна істота, що з давніх часів уособлює натхнення, творчий порив і духовне піднесення. У контексті моєї роботи Пегас набуває особливої символіки — він персоніфікує мого дідуся, художника Ярослава Марчука, який значною мірою сформував мій світогляд та став джерелом творчої наснаги. Його мистецтво, яке включає в себе величезну кількість робіт: розписи, мозаїки, монументальні та камерні пейзажі, поезія, — глибоко вплинули на моє становлення як художниці. Він не лише заклав у мене любов до творчості, але й своєю працею показав, що означає бути справжнім митцем. До сьогодні він продовжує активно творити, видавши вже три поетичні збірки та працюючи над четвертою.

У своїй роботі я прагнула відтворити глибинний зв'язок між поколіннями, ідею народження творчості з внутрішніх думок, почуттів та натхнення. Образ хвиль, що підносять Пегаса, символізує життєвий потік, енергію ідей та спогадів, з яких формується особистість.

У ході підготовчого етапу було створено велику кількість ескізів, варіантів ракурсів і поз основної фігури, проаналізовано композиційні рішення, підібрано кольорову гаму (основні кольори — смарагдово-блакитний та теракотовий), обрано технічні матеріали. Практичний етап включав створення моделі з земляної глини, виготовлення гіпсової форми, підготовку шамотної маси та формування фінального виробу. Було

застосовано різні техніки декоративної обробки — рельєф, текстури, розпис ангобом. Роботу завершено випалом у печі при відповідній температурі, що забезпечило її міцність і довговічність. Усі етапи — від розробки концепції до технологічного втілення — виконано з дотриманням академічних вимог і з урахуванням знань, здобутих протягом навчання.

Окрему увагу було приділено фінансовому аспекту проекту. Було здійснено детальний аналіз витрат, складено кошторис і розраховано орієнтовну собівартість скульптури. Це дозволило не лише оцінити матеріальні витрати, але й сформуванати уявлення про практичну сторону реалізації авторських художніх проектів у сфері декоративно-прикладного мистецтва.

Мета проекту досягнута — створено повноцінну керамічну скульптуру, що поєднує особисту історію з образами та символами натхнення, творчості і внутрішнього росту. Дипломна робота «Витоки» стала для мене не просто підсумком навчання, а символом становлення як мисткині. Робота над проектом зміцнила моє переконання, що мистецтво має силу не лише зцілювати й об'єднувати, а й вести нас до істин — тих, що знаходяться у глибинах душі, історії та нашого коріння.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Книга Гринчишин Д.Г. «Короткий тлумачний словник української мови»; Київ, 2010
2. Шейніна О.Я. «Енциклопедія символів» АСТ; Харків 2001
3. Панченко В. Г. Мистецтво в контексті культури. - К., 1998.
4. Кривавич (частина третя) «Українське мистецтво» 2004р.
5. Столярчук Богдан «Художники Рівненщини» Рівне; 2008
6. Марчук Я.М. «Зелені свята», Літературний музей У.Самчука; Рівне 2023
7. Марчук Я.М. «Сонети», Літературний музей У.Самчука; Рівне 2024
8. Історія світової культури. - К., 1994.
9. Кривенко Н. Традиційні символи в українському народному мистецтві. — Львів: Світ, 2010, 240 с.
10. Обдарованість. Творчість. Здібності / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир, 2006. 320 с.
11. Роменець В. А. Психологія творчості. 2-е вид. Київ : Либідь, 2001. 288 с.
12. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. Київ : Либідь, 2003. 376 с.
13. Українська душа. Київ., 1992. 186 с.
14. Тарас Левків. Кераміка, графіка, інтарсія // Відлуння віків. — 2008. — № 1(9). — С. 83-85.
15. Нога О. «Українська художньо-промислова кераміка Галичини (1840-1940)». 2001
16. Голубець О., Дворак-Галік О., Хижинський В. «Сучасна Українська кераміка. Ukraine contemporary ceramics XII». 2018
17. Шмельова Т. навчально-методичний посібник «Мистецтво скульптури» 2015р.
18. <http://theslenderthread.org/five-ways-of-self-knowing-through-art/>
19. <http://politics.ellib.org.ua/pages-4279.html>

20. <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D0%B3%D0%B0%D1%81>
21. https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5_%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE
22. <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10881/>
23. <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0>